

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУН, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИН БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫНЫН ДЕПУТАТТАРЫНЫН ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИН ОРГАНЫ

1925 чылда үлдээлетингиз.
1952
ФЕВРАЛЬ
5
ВТОРНИК
№ 24 (2454)
ӨРТӨЗ 20 КӨП.

Часка чедишкенин ужуражыр (1 арын).
ПАРТИЯЖИ АМЫДЫРАЛ: М. Тадар-оол. — Бүдүрүлгөлөргө полит-массалык ажыдарны бедик деейелче. Р. Далай-оол. — Өөредилге практиктик ажылга чедишкенин быжыглар. (2 арын).
Колхоз тудугларында (2 арын).
А. Алексей, Ч. Хертек. — Боттут удурутлга херек (3 арын).
Н. Ханашевич. — Кино ажылдак чыгарынын социалистик чарыжынын дугайында (3 арын).
Кореяда болушкуннар (4 арын).
Вьетнамда дайын чорудулгазы (4 арын).

Мал фермаларында партия бөлүү

Мал ажылы болза, социалисттик көдээ ажыл-агыйда база бир эн чугула чери эжелеп ажылынын сайзыраарындан чурттуң улус ажыл-агыйынын дыка хөй адырлары дорт амаарылгалык болуп турар.
Бистиң областың ажыл-агыйынын кол адыры болза, мал ажылы болуп турар, ынчангаш областың партия организацияларынын болгаш бүгү ажылчы чоннарынын мурнунда бо талазы-биле канчаар-даа аажок улуг сорулга туруп турар. Ол улуг сорулгаларны күседириге мал ажылынын фермаларында партия бөлүктөрү шийтирлиг ролду ойнаар хүлээлгелиг. Мал ажылынын планын күседири дээш демисолдун чедишкенин болуру оларнын боттут болгаш мергежилдик ажылындан колдуг хамааржыр. Ынчангаш, мал ажылынын талазы-биле харыс-салгалык хүлээлгелерин күседирип турар кижилерин ортузунда партия бөлүктөрү туруп турарлар. Олар малчынарнын амыдчалында болуп турар болушкуннарын ыяк билер, оларнын дуржулгаларын непередери болгаш чептерин кымны-даа мурнай билген турар ужурул.

Мал ажылынын фермазынга партия бөлүүнүң улуг ужуру-дузалыгын барымдаалааш, областың колхозтарынын мал ажылынын фермаларында кайда-ла үштен хөй коммунисттерлик чер барыл, аңаа партия бөлүктөрүн тургузар херек. Бир эвес ийи-чаңгыс коммунисттер ийикле, элээн каш комсомолчуларлык ферма турар болза, аңаа партия-комсомолдун бөлүүнү тургузар херек. Партия бөлүүнүң чүгө партия райкому бадылаар. Бир эвес партияның болгаш партия-комсомолдун мал ажылынын фермаларында бөлүктөрүн эки болгаш шың удуртуп болза, олар нийтинин мал ажылынын планын күседириге болгаш малдың продуктулуун бедидеринин херээңге улуг үнелик салышкынын кылып, чугула ажылды боттандырарлар.
Бо хире чугула ажылды чамдык партия райкомнары үнелеп көрбөй, оларнын дузазын билбей турарлар. Дыка хөй райкомнар партия бөлүктөрүн мал ажылынын фермаларында тургузарынче ам-даа эгелеп кирбээнер. Ам чугула сорулга болза, партия бөлүктөрүнүн ажыл-чорудулгаларынче ханылап, оларны боттут удуртуп, мал ажылынга чедишкенин чедип алыр дээш чугула ажылды чорудары ол бөлүктөрүнүн ролун көдүрери болур.
Танды районун колхозтарынын чамдык мал ажылынын фермаларында партия бөлүктөрүн тургузуулаан-даа болза, амдыгаа чедир оларнын ажыл-чорудулгаларын үрүнүп билдирбей турар. Чүте дээрге, райкомнуң ажылдакчылары болгаш партия эге организацияларынын секретарьлары партия бөлүктөрүн кандыг-даа сагыш салбайн турарлар. Оларнын тургустунган үезинден бээр райком амдыгаа чедир оларга канчаар ажылдаарынын дугайында айтышкын бербээн болгаш хурал-даа кылып көрбээн. Мындай сула чоруктуң түнелинде районун колхозтарында чамдык партия бөлүктөрү боттарынын ажылын шуут соксатканнар.
Колхозтарын партия организацияларынын социалистик чарышты улам калбартырынга, малчынарнын ортузунга полит-массалык ажылдарны экижидеринге партия бөлүктөрү дузалаар хүлээлгелиг партия бөлүктөрүн шың, боттут удуртуп болза, олар колхозчуларнын күш-ажылчы чурумун быжыг-лаарынга, күш-ажылчы бөдүрүчүлүүн бедидеринге, колхозчуларнын бедик медреселдик болурунга улуг салдарлык болурлар.
Бир эвес партия райкомнары партбөлүктөрүн организаторларынын доктаамал семинарларын кылып, оларнын хуралдарын чыыдырып турар болгаш оларнын ажылынын дугайында айтырылганы колхозтун коммунисттеринин хуралына чуугалажып турар болза, ам ынчаарда партия бөлүктөрү боттарынын хүлээлгелерин эки күседирилдер дээрзин дуржулга көргүзүп турар.
Партия бөлүктөрүнүн, партия эге организацияларынын болгаш партия райкомнарынын мурнунда улуг сорулга туруп турар. Олар мал кыштагладыйшкынын үлөгерлик эртерин дээш, мал чечин камналгалыгы-биле чарыгдал, оларнын кажалаарын чыгыг тудуп, эки ажаары дээш бүгү күштү мөөңдээр хүлээлгелиг. Бистер бо сорулгаларны большевикчи эзу-биле күседирип, малчынарнын ортузунга политиктик ажылдарны күштелдирип тургаш, мал ажылын улам сайзырадырынга болгаш малдың продуктулуун бедидеринге улуг чедишкенин чедип ап шыдаар бис.

Совет Эвилелинде

Магнитогорскин металлургуларынын байыры

МАГНИТОГОРСК Чурттуң күчү-шыдалыг металлургия баазаны комбинатты ажылдап кирген хүнүндөн бээр чээрби чыл болган оюн холбаштыр Магнитогорскин металлургия комбинатынын болгаш «Магнитострой» трестин эр, херээңге ажылчынарынга, инженерлеринге, техниктеринге болгаш албай хаакчыттарынга эш И. В. Сталинның чедирген байырын өөрүшкүлүг мелээзи ол эртен комбинаттың бүгү цехтеринге тарай берген.
Магнитогорскин металлургулары эң көдүрүлүүшкүнүг ажылдааннар. Бирги мартен цехинин стахановчу коллективи хүндүс графиктен камнап алган шактарындан пландан ажыр чүс тонна каңы эзилдиргеннер.
Ээлчек соонда металлургулар болгаш тудугчулар заводтун нийти митингизинге чыгып келгеннер. Домен бүдүрүлгезинин мастери хүн-

Часка чедишкенин ужуражыр

Бай дүжүт дээш белеткел

Кандыг-даа ажылдык чедишкенин болуру аңаа хымачалык белеткелден хамааржыр. Кызыл районда «Черби» көдээ ажыл-агый артельдин колхозчулары 1952 чылда элбекшилдик дүжүт өстүрүп алыры дээш чүткүлдүг ажылдап турар.
Колхозта парторганизация секретари эш Сүлчүмөйүн бистиң корреспондентивизинге медреселени болза, артельдин тарылга шөлү эртен чылга удур 51 гектар өзер, азы бо чылын нийтизи-биле 352 ганы тарыры. Тараа культураларынын талазы-биле 457 центнер үезин белеткээр план чогуур өйүндө 487 центнер кылдыр урдунган. Ылаңгыя кол культура кызыл-тас үезинин планындан ажыр 30 центнерни белеткеп алган.
Кызыл-тас, арбай үезиннери бүрүн арыгатынган, ам сула болгаш чинге-тарааны триерлеп турар. Ол талазы-биле эш Лопсаннын кызымак ажылы эш Сүлчүмөй илеретпешаан, ылангыя тарылга белеткелинге коммунист эш Таржаанын организациячы шынарын онзапал демделээр.

Үнүштү бедидеринге чер чемижилдигелерин шөлдерге дажыры-биле 2 шапактыг айттар доктаамал ажылдап турар. Январь 25-ке чедир 60 ажыг шапак чемижилдикте тарытынган. Ол ажылды эштер Седи, Турмаа олар улам калбартып турар.

Н. В. Гогольдун өлгөн хүнүндөн бээр чүс чыл болганынга

ЛЕНИНГРАД. Н. В. Гогольдун өлгөн хүнүндөн бээр чүс чыл болганын хойрамын хөй-нийтизи калбаа-биле демделеп турар. Номнар Бажинында гогольчу делгелге ажытынган. Ол делгелгеде «Улуг сүнезиннер», «Невский кудумчузу», «Диканьки чогуунга хуторга кежээ» болгаш өске-даа чогаалдарын дыка хөй каасталгаларын салган.
Гогольдун шийлеринин баштайгы ойнакчыларын көргүскен чуруктар, девезилдер болгаш шийлеринин шимелделери, ооң ойнакчыларынын хептерин театр музейинин «Гоголь хептер театр» деп делгелгезинде көргүскен. Н. В. Гогольдун чогаалдарынын темаларында П. И. Чайковскийнин, М. П. Мусоргскийнин, Н. А. Римский-Корсаковтун бизэни опералары болгаш Москваың база Ленинградтын спеналарынга көргүскен шийлерин делгелгеде көргүскен.

Ленин аттыг колхозта

КӨК-ЧЫРАА. (Телефон-биле). Улуг-Хем районун Көк-Чыраада Ленин аттыг колхоз 1952 чылдың чаксы тарылгазынга белеткел ажылдарын чедишкенин чорудуп турар. Колхоз бо чылдың тарылгазынга 870 центнер тараа культураларынын үезинин уруп алыр планын тургаш, ол өзугаар күсүскен, оон ангыда 870 центнер картофель үезини белеткеп алыр планын тургаш, ону база күсүскен.
Колхозтун дарганнары 13 андазынары, 21 илирлерин, тараа арыглаар 2 машиналарын, 1 триерин, тараа хораннаар 1 доскаарны болгаш 21 хомуттарын септеп дооскан. Дарганнар эштер Сагаан-оол, Олай олар боттарынын хүн нормаларын үргүлчү 140-150 хуу күсүсеп, идекпейл ажылдап турарлар.
Колхозтун 7 трактористери Шагаан-Арыг МТС-тин тракторлар септелгезинде ажылдап турар, ынчаарга 2 кижитрактористер курзууда өөренип турар.
Колхоз эртен чылдың чайгы чер андарылгазы-биле 400 гектар, күсүкү чер андарылгазы-биле 280 гектар черни чарып белеткээр. Күзүн тараа культураларындан бедик дүжүттөрүн алыр дээш колхозчулар агротехниктиг хемчегелерин боттандырып турар. Тараа шөлдеринде 26 шапак өдөкти төккөн болгаш ол ажылды үргүлчүлөп чорудуп турар.

Туркмениянын колхозтарынын бедик олча-ажыктары

АШХАБАД. Туркмениянын колхозтары эртен көдээ ажыл-агый чылынын түнелдерин үндүрүп турар. Көдээ ажыл-агый артельдеринин чартык кезин чыл өчтөгтарын тургузарын дооскан. Оларнын чамдыктарында өчтөг-сонгулдалыг хуралдар эрткилээр.
Марий областың Туркмен-Калинскый районунун «Кызыл октябрь» колхозу чинге волоконлуг хөвөнүн бедик дүжүдүн өстүргөн. Көдээ ажыл-агый артелинин нийти олча-ажыгы 1950 чылдан ийи катап ашкан болгаш 18 миллион рубль болган. Дүжүт талазы-биле онаалганы ажыр күсүскени дээш күш-хүнүнге немелде төлөвирге 45 рубль болгаш 3,8 килограмм тараа онаашкан.
1950 чылдын денкели-биле алырга республиканын хөвөң ажылын-

Областың МТС-теринде тракторларнын болгаш көдээ ажыл-агый машиналарынын септелгезинин чоруп турарынын дугайында медээ (1952 чылдың январь 31-де, хуу-биле).

МТС-тер аттары	Тракторларнын септеэн хуузу		Андазынар	Сөл-калар	Культива-торлар
	Капитал септеге	Агар септеге			
1. Бай-Хаак	33,3	42,8	48,5	42,8	15,0
2. Шагаан-Арыг	71,4	38,8	72,4	50,8	30,7
3. Бин-Хем	37,8	61,1	37,5	31,2	14,2
4. Сарыг-Сеп	42,3	61,1	57,3	80,7	53,8
5. Чадаана	40,0	70,5	66,6	55,5	50,0
6. Кызыл-Мажалык	20,0	64,2	64,7	21,6	33,3
7. Чаа-Хөл	75,0	80,0	52,9	38,8	44,4
8. Сүт-Хөл	125,0	27,2	50,0	50,0	57,1
9. Бай-Тайга	66,6	55,5	90,0	75,0	20,0
10. Тес-Хем	25,0	66,6	44,0	28,5	
11. Кызыл	83,3	36,3	84,6	44,4	80,8
12. Балгазында ММС	33,3	80,0	85,7	66,6	

Тыва автономнуг областа хөй уругларлыг иелерни «Иениң алдары» орденнер-биле болгаш «Иениң медали» медальдер-биле шаңнаар дугайында

РСФСР-ниң Дээди Совединин Президиумунун Чарлыы

ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун 1944 чылдың август 18-те чарлыны өзугаар ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун мурнундан шаңнаары болза:
Тос уругларын төрөөн болгаш кижизиткен иелерни «ИЕНИҢ АЛДАРЫ» ОРДЕННИН I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
1. Тонгак Селик Шарап—Өвүр районун Дус-Даг сумузунда өг-бүлө ээзи.
2. Монгуш Бады-Белек Аккысыз—Чөөн-Хемчик районун «Кызыл тараачын» колхозунун колхозчузу.
3. Монгуш Дорлуг Седиловна—Чөөн-Хемчик районун «Кызыл тараачын» колхозунун колхозчузу.
4. Монгуш Моргуй-оол Сереновна—Өвүр районун Хандагайты сумузунда өг-бүлө ээзи.
5. Ооржак Кара-Кыс Дүктүг-ооловна—Өвүр районун Саглы сумузунда өг-бүлө ээзи.
6. Салчак Серен Диртээкеновна—Бай-Тайга районун «Тиилелге» колхозунун колхозчузу.
7. Хертек Аңат Авыда—Бай-Тайга районун «Тээли» колхозунун колхозчузу.

Чеди уругларын төрөөн болгаш кижизиткен иелерни «ИЕНИҢ АЛДАРЫ» ОРДЕННИН III ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
1. Баавыл Ак-Тараа Шаңжы-Бады—Бай-Тайга районун Сталин аттыг колхозунун колхозчузу.
2. Бадра Кара-Күске Сандыковна—Өвүр районун Дус-Даг сумузунда өг-бүлө ээзи.
3. Билек Саая Дамбраевна—Бай-Тайга районун «Мурнакчы» колхозунун колхозчузу.
4. Дамчай Саая Кудурунпай—Бай-Тайга районун «Дөн-Терек» колхозунун колхозчузу.
5. Донгак Санаа Балчыювна—Өвүр районун Дус-Даг сумузунда өг-бүлө ээзи.
6. Донгак Хандываа Сангай—Өвүр районун Дус-Даг сумузунда өг-бүлө ээзи.
7. Кенен Монгуш Шыларап—Чаа-Хөл районун Ак-Турут сумузунда өг-бүлө ээзи.
8. Куулар Дүктүг-Уруг Ак-ооловна—Өвүр районун Саглы сумузунда өг-бүлө ээзи.
9. Куулар Кошкарлоол Балчыювна—Чөөн-Хемчик районун «Кызыл тараачын» колхозунун колхозчузу.

Ажылчы чоннар депутаттарынын область Совединин V сессиязы

Бо чылдың январь 31-де Кызылдын Сталин аттыг культура Бажынынга ажытынган областың ажылчы чоннар депутаттарынын область Совединин V дугаар сессиязы болу-нүң ажылын февраль 1-де дооскан.
Бир дугаар айтырыгнын дугайында депутаттардан 19 кижит сессияга санал шүгүмчүлө берген.
Сонгукчуларнын шүгүмчүлөдип саналдарынын күсүлгезинин дугайында облүкүсүкомунун секретари депутат М. И. Пахомовтун информациязын сессия хүлээп алган.
Бовту кадыкынын дугайында ол ажылдан сессия хостаан. Областың улус өөредилге килдизинин эргелекчиинге эш С. Н. Мозговту бадылаан. РСФСР-ниң Юстиция Министрствозунун область Эргелелинин начальныгын турган Зайшев ол ажылды күсүсеп шыдаван төлээде хүлээлгезинден сессия хостаан. Юстиция Министрствозунун область Эргелелинин начальныгын В. И. Ивановту бадылаан. Ол ышкаш областың уран-чүүлдер килдизинин начальныгын эш Л. И. Дмитриевти сессия бадылаан.
Сессияга чуугалашкан бир дугаар айтырыгнын талазы-биле өчтөгү да-раазында парлаар.

10. Ламажык Дензи Адыя—Барыш-Хемчик районун Кызыл-Мажалык суурда өг-бүлө ээзи.

11. Монгуш Дупчун Данзыювна—Чөөн-Хемчик районун «Кызыл тараачын» колхозунун колхозчузу.
12. Монгуш Мыйдын-оол Данзыювна—Чөөн-Хемчик районун «Кызыл тараачын» колхозунун колхозчузу.
13. Монгуш Сержинмаа Монгеювна—Өвүр районун Дус-Даг сумузунда өг-бүлө ээзи.
14. Монгуш Чамыян Ламажалык—Чөөн-Хемчик районун Хөндөргей сумузунда өг-бүлө ээзи.
15. Ондар Чусумаа Опунайювна—Чөөн-Хемчик районун Жданов аттыг колхозунун колхозчузу.
16. Ооржак Санчай Меткеювна—Барыш-Хемчик районун Кызыл-Мажалык суурда өг-бүлө ээзи.
17. Саая Будукпаа Хенгеюлоювна—Барыш-Хемчик районун Кызыл-Мажалык суурда өг-бүлө ээзи.
18. Сат Кызыл-оол Сотпаювна—Чөөн-Хемчик районун «Кызыл тараачын» колхозунун колхозчузу.
19. Сат Оорга Белекеюювна—Чөөн-Хемчик районун «Кызыл партизан» колхозунун колхозчузу.
(Уланчылыг).

Боттуг удуртулга херек

Барын-Хемчик районун эң ырак сумузу болур Кара-Хелге 1951 чылды эгезинде Молотов аттыг көдээ аял-агый артелини организастан тургускан. Колхозтун өрөгези ам 100 ажыг. Сумунун арат чогуу көшкү аял-агыйдан сууржуу чуртталгага кирип, бай-шылдалгы, културлуг амьдыралды тургузуп, коллективтиг аял-агыйны сайзырадыр дээш колхозка кирер дугайында билдиринишкенин үзүктөл чок кирип турар.

Ындыг болза-даа, колхозтун даргазы эш Содунам чоңун ол күзелни хандырайын турар болгаш чаа колхозту организастан, аял-агый талазы-биле быжыдар дугайында эзулуг удуртпайн турар. 1951 чылдын эгезинде колхоз тургустунганындан бээр бүгү кижигинериниң хуралы чангыс-даа удаа болбаан. Колхозка кижилерни хүдээп аларда нини хуралга чугаалашпас, билдиринишкенин хүдээп алгаш-ла ам колхозчу болганын ол, барып ажылда дээш, муун чораян азын ап алыр. Оон чижээ, Авырны деп киж билдиринишкенин кирерге, оон билдиринишкенин алгаш, муун чораян азын аппаарга, ол киж 30 километр черге ээрин чүктөп алгаш чадаг кылаштан чанып келген. Ол болза, көдээ аял-агый артелиниң Уставын каржызы-биле үрөп турары ол.

Колхоз даргазы Содунамның болгаш ол ышкаш ийи-чангыс кижилерини күженишикени-биле колхоз төвү сумунун төвүнден 30—40 километр ырак Даспы-Аксинда тургускан. Ону бүгү колхозчуларын хуралында-даа чугаалашпаан. Даспы-Аксин дээрге, чери кызаа, үр орну, сук аксы, даштыг чер болгай. Колхоз төвүнүн аңаа турарының кандыг-даа барымдаасы чок. Ол дээрге, колхозтун келир үеде эконом хөгжүдөзүнө дүүшпейн турар. Колхоз төвү чурткачы чоңун ортузунга, чериниң делеминге, малдык туржунга, ты-выштыг байлаларының чоогунга, чер аялының төвүнүг тургустунар ужурулуг. Садыг чоңун төп ортузундан ырааны-биле чоңун хандырттары бергелеп турар. Школа база ынаар ырай бергени-биле ол сумунун школа назылыг уругларының 35 хуу хирези школада хаара туттунмаан.

Колхозту организастан, аял-агый талазы-биле быжыглаар хемчегдер дугайында колхоз даргазы эш Содунам колхозтун баштаар чериниң кижигинерини-биле, колхоз активини-биле дутуруп чугаалашпайн турар. Колхозтун аял-агый планнап удуртпайн турарындан колхозчуларның хей кезини нининин аялында хаара туттунмаан. Колхозтун орудгаларын көвүдөдип, колхозчуларның амьдыралын экижидери-биле колхозтун бодунун девискээринде бар турар байлаларын ажыглаар аңчы, балыкчы бригадаларны үзүп тургуспаан.

Бо талазы-биле колхозчуларның эгелекчи саналдарын колхоз даргазы Содунам деткивейн, харын боду-биле моондактап турар. Эрткен күзү Барын-Хемчик районун белекел конторазыга өлүк кириери-биле керээ чаргаш, колхозтун аңчыларыга хүезин кылдыр ол черден 3 атыкка 20 ажыг пуд бирги чергениң ак далганын Содунам бодунун дунмазы Матпаа биле күдээни Балчы оларга дүне чүдүртүп эккелген. Шынында аңчылар-даа организаस्ताан, ол далган эш Содунамның хузунда ажыгалы болган. Эрткен күзүн колхозчулар аннаар дугайында чептүг айтырыгын тургузуп кээрге, эш Содунамдан «ол херек чок, оон орунуга колхозтун агтары семис тургай-аан» дээш соксадып каан. Ол ышкаш колхозчулардан балыктап олча тывар дээш керээ чарып, херексел ап беринер деп чөптүг негеледе салырга, ону база хүдээвээш.

Колхозтун малының кышкы чайгы үелерде турар черлерин, оон кидирчыларын колхозчуларның хуралындан бадылаваан, эки олардык черлерин шиливезин ужурунда малдың ажаалгасы, турш байдалы эки эвес. Колхоз даргазы Содунам эрткен чыл ышкаш бо чылын база колхозтун хей чылгызын Алаш кызааныга, бүгү малдык шуптузун Даспының кадыр кашпалдарына тырыыр деп оралдажып турары окта шын эвес.

Колхоз баштаар чериниң чамдык кижигинери Дагба-Лама, Успуд, ында мал эмчизи Сундуй олар чайгы үеде колхозтун мал аялынына дузалашкан кижилер болуп, мал фермаларына баргаш, кандыг-даа аял кылбас, харын «арага херек, белен эвес болза, хайындырар болгай» деп дужаар чоруу аңаа таянып көрүлгө берген. Оларның кел чыгынын керээ-ле фермаларда аялдан турар кижилер дегийт арага белектээр турган.

Колхозтун эң эки шилги-алз азын колхоз даргазы Содунам дунмазы Манчин-оолдун ооргазы сандан үнген чүдүлүг доруг безинге орнапканын колхозчулар дыка хонмудат турар. Содунам боду колхозтун эки хоор азын эрткен чалын чидиргеш, мынчага чедир төлөвезин Содунам болгаш оон адазы Намчыл, төрелдери Сотпа, Достак оларын колхозка салган аттары бо хүнге чедир ол-ла эзлериниң холунда хөвээр. Ол кижилериниң колхозтун аялынга киришкенин көзүлбес. Олар колхозка кирерде артык малдар бузуруп алгаш, чышке хергелзени сөөлгү үеде илереп турар.

Колхоз даргазы Содунам эрткен чылын чаксы хову аялынга чангыс-даа барбаан. Күсүк аял үезинде чангыс катап баргаш, аты кырындан чүгле бригадирге ужурашканы чана берген. «Чылын чондан колхоз даргазы дезер киж болгай-аан» деп колхозчуларның чугаалажып турары таварылга эвес.

Колхозка кижилер хүдээп алырының чүгле принципин үрөп турар эвес, харын мурунда-даа, амгы-даа байдалы таарышпас кижилерни кирип ап турар чүүл бар.

Колхозчуларның ажылдаан күш-хүннериниң үчүдүн биллип алыр ар-гажок. Эрткен чалын Сукпай деп черге ситен ажылыга турган элзэн хей колхозчуларның ажылдап алган күш-хүннериниң үчүдүн комсомолчу Соулга кылгаш чорударга, колхоз бухгалтери Чадамба ора соккаш октапкан чүүл бар. Бо болза, колхозчу тургузугну чогуу черле канчаар көрүп турар кижил деп айтырыгга келир-дир. Сөөлгү үеде Чадамба партия эге организациязының секретариинде сонгукан.

Колхозта партия эге организациязы бо четпестерни болгаш таарышпас чоруктарыны көрө тура-ла кандыг-даа хемчег албайн келген. Колхозчуларның хуралын, оларга таймыр массалыг амьдаларын кандыг-даа хевирин болгаш социалисттиг чарышты организаस्ताбайн келген. Коммунистерниң хуралы үргүлчү болбайн, колхоз бугурулузунда, оон удуртулгазында аарыгыч четпестерни шөлээлиг шүгүмчүлгө таварыштырайн келген.

Молотов аттыг көдээ аял-агый артелиниң удуртулгазында бо четпестерни, хажыдышкынынын районун удуртуу ажылдакчылары чедир көрбейн, амга чедир хемчег албайн турарын киж кайгаар чүве. Олар боттары чок колхозтарга баргаш, бо ырак колхозче келбейн турары толаргай. Харын декабрь айда ВКП(б) райкомунун төлөвези, районун көдээ аял-агый килдизиниң эргелекчизи Ойдунаа бо колхозка келгеш, көдээ аял-агый артелиниң Уставын боду-биле үрөп, колхозка кирер дээр кижилерин билдиринишкенин чүгле баштаар черге көрүп шиптирлээш.

Эш Ойдунаа парторганизациянын өтчөт-сонгулда хуралын райкомунун төлөвези болуп эриген. Эш Содунамның адынга шын шүгүмчүлгөдөр ол хуралга калбарып бар чорда, маңаа Содунам өтчөт кылбаан, ону шүгүмчүлгө херээ чок дээр утка-биле Ойдунаа үзе кирип турган. Ынчангаш ук хурал куду деңгелеп эртен.

Кара-Хелде Молотов аттыг колхозтун аялынын үнденин-биле экижидер, оон удуртулгазын чартыр болгаш көдээ аял-агый артелиниң Уставына каржы чоруктарынын үлгедип турган буруулуг кижилерин харын салгага кирерин болгаш анык колхозтун организастан тургузуун быжыдарыч уланган боттуг хемчеглерин алары ВКП(б) райкомунун, райкүсскомнун сонгаарладып болбас сорулгазы болур.

**А. АЛЕКСЕЙ,
Ч. ХЕРТЕК.**

Садыг-кооперация ажылының удуртулгазын экижидер

Сүт-Хөл райпозуунун садыгларының болгаш столоваяның ажылы дыка куду деңгелеп дүжүп бадып, олар совет садыгнын шынарин боттарындан ырадып бар чыдарлар. Районун төвүндө үш магазиннер болгаш бир столовая бар. Ажылчы чоңун калбак херегелдерин, културлуу-биле чеменирин ол черлер кайы хире «эки» хандырып турарын таварылга болуп көргөн садып алыкчы ийикпе, чеменикчи дораян биллип алыр.

Магазиннер экижтеринде оон-оон херегелчилер бөлүгөлип алган тура хүнээрлер. Кайын садыгы көстүп келирин олар хайгаарал-ла турарлар. Дыка-ла үр үе эрткен соонда үр манатынган садыгы чедип келир.

Ынчалза-даа садыгының дув-рөткен хөрөктөшкенини, бар бараанын чажырып алгаш «чок тур» деп мегелээри садып алыкчыларны кайгадыттар. Садып алыкчы хергелзэн бараанын четче садып албаанда-ла хандыргымаан хергелчилерден «аңчыгынган» садыгы магазинни хаап кааш чоруй бар.

Мындыг чоруктар үш магазиннерде шуптузунда бар. Ол магазиннерин эргелекчиси Синачева, Валова, Окладникова оларнын садыглап турар байдалдары ылгал чок.

Синачева хергелчилерин арын-чүрүн көрүп садыглап турар, чамдык бараанын таныштарына мурнай бээр дээш кызыдар ийикпе, оларга аңгылап шыгаш каар болгаш улус хосталы берген үеде оларга чакыды-биле дамчыдып берип турар. Садып алыкчыларга дыка ээллек эвес, хамаатылары хөрөктөп, биорократыг чорун көргүзүп турар.

Кежээки садыгнын эргелекчизи

**М. МАНДЫК,
Г. ЛОПСАН.**

Агро-зоотехниктиг курстарның ажылын экижидери негетинип турар

Большевик партия, совет чаяк болза, партия, совет болгаш көдээ аял-агый ажылдакчыларын мурнуна көдээ аял-агый културларынын дүжүтүүн беддер, нинтинин малынын баш санын өстүрбүшөөн, оон продуктулуун белидер деп кол сорулганы салган.

Бо сорулганы чедишикенин боттандырынын бир кол чүүлү болза, агротехниктиг болгаш зоотехниктиг билигдер-биле, колхоз бугурулузунин мурнакчы дуржулгаары-биле колхозчуларны чепсегелзери болур. Бо сорулга-биле колхозтарда тургускан агро-зоотехниктиг курстар улуг ролду ойнаар.

Мындыг турбузе, Чаа-Хөл районун колхозтарында 1951—1952 чылдарын агро-зоотехниктиг өөредилгезинче кичээнгей салбаанындан чүгле «Бай-Булуң» колхозка ол өөредилге 4 удаа, «Тилелге» колхозка чангыс-ла удаа болган боордан башка, районун оон өске колхозтарына январь 20-ден бээр чаа организаस्ताан. Зоотехниктиг бөлгүм кайы-даа колхозта амга чедир ажылдаваан.

Районун колхозтарында колхозчуларын массалыг өөредилгезиниң дугайында область Советиниң күсскомунга илеткел кылыр апарган, райкүсскомнун даргалары эштер

Эш Окладникова база-ла ындыг. Кежээ үр эвес садыглапкаш, оон соонда өйү четпээнде «хаалгач» деп чарлаш, таныштарын кирип алгаш, оларнын-биле хөөрежип, садыглажып турар.

Садыгларның ажык турары дыка ховар. Албан хаакычтар, башкылар болгаш ажылчы чоңнар ажылдан бичи хостуг үеде тапкы, азы от садып алыры дыка берге.

Оон аңгыда шай, дус, аяк болгаш өске-даа бараанын база-ла «таныштар» садып алыр аргалы болуп турар. Ол бараанынын, чижээ шайны шак ынаар элзэн хейнү садып алгаш, олар көдээ чоңаар өртөккө садылап, мөлчүлгө хевирлиг чоруктарыны кылып турарлар.

Ол-ла ышкаш байдал столоваяда база-ла бар. Чеменилге савалары— аяк, тавак болгаш шопулак чок, чирик-бузук савалар бар болза-даа, кара хир-биле шытынгылаан. Оларнын саны дыка эвээш болганындан чеменикчилер бот-боттары манажып чеменип турарлар.

Културлуг чеменилгениң чери ындыг туруп болур бе ынач?

Столоваяны аяк-савадан аңгыда, продукту-биле хандырып турары дыка багай. Сүт, саржак болгаш ыттен кылган чеменини кончуг хсвар көрүп болур.

Магазиннер үргүлчү ажык эвес турарынын хараазы-биле складтан бараан садып алыр чоруктар көвүдөп турар. Ындыг чорук бараан самчыгдалын болдуруп турар.

Бо-ла бүгү четпестер, совет садыгнын шын оруундан хажып турар чоруктар райпо даргазы Каваалайның талазындан чогуур удуртулганын четпезин херечилеп турар.

**М. МАНДЫК,
Г. ЛОПСАН.**

Колхозтарның малы өзүп турар

Чаа-Хөл районун колхозтары мал өстүрериниң күрүнө планын 1950 чылда 114,5 хуу күүсеткен. Оон иштинде чылгыны 113,4 хуу, мыйстыг улуг малды 106 хуу, хой, өшкүнү 112,2 хуу күүсеткен болгаш 1950 чылга дөмөйлээрге 1951 чылда 15,4 хуу өзүлдөй болган.

Колхозтарның иштинде мал өстүрериниң планын Ак-Туругда Ленин аттыг колхоз 126 хуу, Ак-Хемде Шверник аттыг колхоз 118 хуу күүсеткен. Мал ажылында мурнакчыларнын саны өзүп турар. Ленин аттыг колхозта коммунист Ламажап 70 беден 70 кулууну, хойжу Ханды 142 хойдан 142 хураганы менди доруктуруп алган. Шверник аттыг колхозта хойжу Херелмаа 100 хойдан 103 хураганын база менди доруктуруп алган. Сталин аттыг колхозта чылгычы Кулча 407 чылгы малды эки ажаап кадаргаш, 500 ажыг күш-хүнүн ажылдап алган. «Победа» колхозтун чылгычы Балган 410 чылгы малды эки ажаавышаан, 81 беден 79 кулууну доруктуруп алган. Ол колхозта хойжу Сердип 250 хойну эки кадарышаан, 135 хураганын бурун доруктуруп алган.

Колхозтарның мал аялынга эки кызымакай ажылдаар, мергелдиг кижилерни, коммунистерни, комсомолчуларны быжыглаар чорук нинтинин мал ажылын хөгжүдериңге улуг ужуу-дузалыг болуру тодаргай. Ам кол сорулга болза, мал аялынын кадрларны өстүрер, быжыглаар айтырыгыже кол кичээнгейни салыры болур.

Г. БАЛЧИР.

Мурнакчы хойжулар

Сүт-Хөл районун Бора-Тайга сумузунда «Сталинчы орук» колхозтун хойжуу херезин Бюро колхозтун 300 ажыг хойн ийи чыл иштинде кадарып турар. Хойнун чайгы ажаала, семиртилгезин эки чоруктанындан ам хойнун күжү күсүк хөвээр. Ам кышкы одарны кончуг эки таарыштырып, чамдык олардын курлап турар. Ам үеде хой кидин түлүктөп төрүп турар болгаш төрзөн хойларның 161 хураганын менди ажаап турар. Эш Бюро хундус хой кадарарда барба чүктөп алган чоруур, кажан хой төрүптөргө оон хураганын аңаа суккаш чүктөп алган. Дуне кажаада хойларны каш удаа туруп көрүп турар.

Киров аттыг колхозта хойжу эш Дажы 230 ажыг хой кадарып турар. Ам төрзөн 136 хойнун 148 хураганы менди доруктуруп турар. Хойнун чайгы, кышкы ажаалганын эки тургусканындан 12 хой ийнет. Эрткен чалын оон кадарып турган хондан 80 хой хечелзэн. Оларнын хураганын шупту денгилдип чыл аяп, нинтинин малынга улуг немере болуп турар.

Х. БОРБАЙ-ООЛ.

Чаш малды чидирит чокка ап турар

Мал ажылын хөгжүдүп сайзырадыр болгаш оон продуктулу чоруун беддер талазы-биле күрүнө планын боттандыра дээш Улуг-Хем районун Хайраканда Ворошилов аттыг көдээ аял-агый артелинин хойжуу коммунист эш Хавакпан кызымакай ажылдап турар.

Эш Хавакпан эрткен күзүн колхозтун 270 баш хоню кадарары-биле хүдээп алгаш, ам ол хойларны Кош-Сайыр аскында кыштагладып турар. Ол хойну хүдээп ап тургаш эш Хавакпан 1952 чылда төрүзе чогуур 250 хойларындан 250 хураганын бурун менди камгалап алыр мен деп хүдээлгени алган.

Ам оон хойлары кидин-не массалы-биле оолдап эгелзэн. Эрткен чалын тускайлап эрте эдерштирген 50 баш хойнун ам 30-ни төрзөн. Эш Хавакпан бүгү төрзөн хойларның хураганын чүс хуу камгалап алган болгаш ам оларны доруктуруп өстүрүп турар.

В. ТАРЖАА.

Инекчи Девек-оол

Чөөн-Хемчик районун Шами сумузунда «Большевик» көдээ аял-агый артелиниң инекчизи Девек-оол колхозтун 65 инектерин 1951 чылды июнь айдан бээр эки кадарып келген. Чалын эки өбүтүг тайгаларга семирткеш, ам кышкы ажаалганын эки чорудуп турарындан Девек-оолдун хайгааралында турар инектерин күжү эки, баш саны менди.

Эш Девек-оол кышкы одарны кончуг таарыштыр ажыглап, инектерин чүм өбүтүг черлерге солуй оларды-биле турар болгаш эртенден орай кежээге чедир оदारладып турар.

С. ВАСИЛИЙ.

Ийи муң рубльдин өлүүн дужааган

«Коммунизмче орук» колхозтун 60 харлыг кижигүнү Донгак Сүлдем чүгле декабрь айның дургузунда нини өртө 2000 рубльдин өлүүн майгын садынга дужааган. Оон

иштинде 1 бөрү болгаш 2 дырбактыг бар.

Кырган аңчы Д. Сүлдем бо чылдың январь, февраль айларында

ам-даа 1000 рубльдин өлүүн дужаар дээш аннап чоруп турар.

К. БОРА-КӨЖЕ.
Чөөн-Хемчик район.

Кино ажылдакчыларының социалисттиг чарыжының дугайында

1951 чылдын бирги кварталында эң дээр кино үндүрүлгези дээш Бүгү-эвилелдин көрүлдезин чорудуп турарынын үезинде бистичи областтын элзэн хей киномеханиктери боттарына социалисттиг хүлээлгелерин алгаш, ажылын элзэн экижиткен болгаш күрүнө планин аял аял күүсөдирин чедип алганнар.

Социалисттиг чарышка хамыктык мурунда тодаргай болгаш көрүчүлгө кино көргүзүүнү шынаары болгаш культуразын экижидеринче уланган боттуг хүлээлгелерин олар алган. Ынчалза-даа оларның ол эгелекчи саналы областын кинофикация эргелелиниң удуртулгазының болгаш ында партия, профвиелел организацияларының талазындан чогуур деткимчени албай барганы хонмунданыч болган.

Облкомда профкомун чокта чаа болуп эрткен өтчөт-сонгудалыг хуралына киночектилеринде социалисттиг чарышты багай удуртуп турарын демгелзэн. Профвиелининиң месткомо чүгле социалисттиг чарыштың бот-хүлээлгелерин чып даңылаарына өйлежип алгаш, ол ажылды удуртпайн турган болгаш ажылдын, албан хаакычтарның ап турар социалисттиг хүлээлгелерин шынаарыч мурнагы кичээнгей салбайн турган. Оон түнелгиле чамдык ажылдакчылар социалисттиг хүлээлгезинге боттарының чер-леккылар ужурулуг амьдалын бижип ап турган чүүлдер бар.

Ажылдын, албан хаакычтарын алган социалисттиг хүлээлгелериниң

күүселдезин хынап көрбейн турган. Сир эвес ында-кайда хынаан аттыг болза-даа, ону хей-нинтинин киржилгези чокка чорудуп турган. Ажылдын, албан хаакычтар алган хүлээлгелерин канчаар күүседип турарынын дугайын оларның боттарында дындадып бербейн турган.

Күрүнө албан черлериниң профвиелининиң обкомо социалисттиг чарышты калбартыр, ажылдакчы чүрүзү социалисттиг хүлээлгелерин аларын организаस्ताар болгаш ол хүлээлгелерин херек кырында күүселдезин контролдаарының талазы-биле профвиелининиң чер-черде комитеттеринге удуртулганы болгаш боттуг дузалачыны кошкак хандырып турар. Мурнакчы киномеханиктериниң ажылынын дуржулгазын областтың кино ажылдакчыларына непердин таратпайн турар. Ол хамаан чок профвиелининиң область комитеди киночектилеринде социалисттиг чарышты канчаар организаस्ताп турарын безин эки сонуурап көрбейн турар.

Областың киночектилериниң ажылдакчыларының ортузунга социалисттиг чарыштың чаа көдүрүлүшкүнүн организастан чорудары ам үеде чугула айтырыг болуп турар. Кинофикацияны область эргелели, күрүнө албан черлериниң ажылдакчыларының профвиелининиң обкомо болгаш ында партия, профвиелел организацияларының талазындан киночектилериниң ажылдакчыларының ортузунга социалисттиг чарышты калбартыр организаस्ताар, оон ажылын

удуртуп болгаш алдынган социалисттиг хүлээлгелериниң күүселдезин контролдаар талазы-биле удуртулганы тодаргай болдулары негетинип турар.

Киномеханиктериниң социалисттиг хүлээлгелери хамыктык мурунда кинофильмнерни көргүзериңиң шынаарын беддеринче уланган турар ужурулуг. Автомашиналарын, аппаратураларын камныг эдилээр, оларнын урелер чоруун шупту болдурубас болгаш техниктиг хуусаазың бестинде оларнын элп баксыраар чоруун болдурубас талазы-биле социалисттиг хүлээлгелерин алган, ону херек кырында күүседир чорук канчаар-даа аажок чугула болур.

Куйбышев областа көдээ киномеханиги эш Лепилинин эгелекчи чоруу бистичи чуртувустун кайы-даа кыдыларында ажылдап турар киномеханиктериниң кичээнгейни бодунче тыртып турар. Ол аппаратураларын капитал болгаш ортумак септелгелерин чорударының көрдүнген хуусааларынын аразын ырадыр талазы-биле бодунга арзын хүлээлгезин чедишикенин күүсеткен. Эш Лепилин «163П5» деп аппаратура-биле 1642 шак иштинде ажылдап келгеш, чүгле чангыс удаа ортумак септелге чоруткан, ужурунда болза ол хире үр ажылдакчан аппаратурага норма-проекттер эзугаар ийи удаа агар, бир удаа ортумак болгаш бир удаа капитал септелгени чорудар ужурулуг турган.

Эш Лепилининиң үлегерин эдирип турар, бистичи областың Эринде ки-

номеханик эш Танов оон-даа артык нарын тургузуглуг «К-303» деп аппаратура-биле ийи чыл ажыг үениң иштинде чангыс-даа капитал септелге чок ажылдап турар болгай. Ынчангаш ол штериниң үлегерин бистичи областың шупту киномеханиктерин алыр чорук чугула.

Бистичи областың киномеханиктер эштер Мөгө, Черносов, Степанов болгаш оон-даа өскелер ай санында камнап алган кывар чүүлдер-биле пляндан дашкаар шкочларга болгаш интернаттарга ийи удаа киносеансыларын үндүрүп бээр деп хүлээлгелер ап алган ажылдап турар. Ол база-ла солун болгаш ажыктыг эгелекчи саналдар болуп турар. Ол саналды өске киномеханиктер база деткири чугула.

Кандыг-даа кинофильм бүрүзү 500—600 удаа көргүзүгүн эрткен соонда эдилелден үнер ужурулуг, ынды болза-даа, бир эвес кино лентаны камныг эдилээр, оон чазарда болгаш дүргөттөрдө база чер аразына хааржаа-биле ап чоруурда онза камнап эдилээр болза, ону киномеханиктер дыка хей удаа үндүрүп болур. Ынчангаш кинофильмни эдилээриниң хуусаазын уздыр чорук киночектилериниң ажылдакчы бүрүзүнүн болгаш Главинопрокаттын кол сорулгазы болур.

Кино ажылдакчыларының күш-ажылынын бугурулуктуун беддеринге бир эргежок чугула чүүл болза, киномеханиктериниң ажыла мергелжин үргүлчү беддери болур. Бистичи областың киночектилеринде хей киномеханиктер ажылдап турар, оларнын аразында 5—6 ажыг стажтыг эштер безин эвээш эвес, а ол хирезинде бир дугаар категория-

ның квалификациястыг киномеханик чангыс-даа чок болуп турар. Ынчангаш киночектилериниң ажылдакчыларының квалификациязын беддеринче онза чүткүлдү салыр чорук социалисттиг чарышты киржикчилерин бир кол сорулгазы болур ужурулуг.

1951 чылда ССРЭ-ниң улус ажил-агый хөгжүлдөзүнүн планының күсселделеринин түңнелдеринин дугайында румын солуннар

БУХАРЕСТ. 1951 чылда ССРЭ-ниң улус ажил-агый хөгжүлдөзүнүн күрүне планының күсселделеринин түңнелдеринин дугайында ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинин чанында Төп Статистика Эргелелинин дынаады. Бухарестиниң солуннары парлап турар.

«Скынтей» солунуң «Коммунизм тургузукчуларынң улуг тиелгелери» деп чүгүлдө бижип турары болза, Кореяны, Вьетнамны, Египеттиң, Тунистин кем-буруу чок кижилерин америк араатаннарның өлүрүп турарының үезинде, а Парижде «европа армиязын тургузуу» калчаалыг белеткелери чоруп турда, совет улус бодунуң шычы тайбынга ынакшылдыг политиканын өзүгээр коммунистг ийитилди бүзүрелдин-биле тургузуп турар. Төп Статистика Эргелелинин дынаады тайбың, демократия болгаш социализм лагеринин чөптүг херээзин долу тиелелгезинге бүзүрелди миллион-миллион бөдүүн кижилерин чүректеринге сиңдиктирген күчүлүг тайбың угуулга болуп, бүгү делегейде тараан.

«Коммунизм совет кижилеринин тургузукчу күш-ажылы-биле тургустунуп турар» деп эгеде «Универсуд» солунуң бижээни болза:

Бистин үениң фактылары болгаш болушуктарыны бис кандыгдаа байдал-биле көөрүвүске, келир үе социализмни болуру чылдаш чок болгаш караангыс шың түңчөл оон биске көстүп турар. Социализмден коммунизмге Совет Эвилелинин чоорту шилчилгези, оң канчаардаа аажок улуг материалдыг болгаш моральдыг күчү-шыдалы дайынның күштерин тайбының күштери тиелээрин хандырып, Румынанын, ол ышкаш улус демократиязын өске-даа чурттарының ажилчы чоннарының социализм тургузуу-кунунче угланган күженишкениринин чедишкенин болурун хандырып турар.

(СЭТА).

Польшада конституция төлөвилелин бүгү улустуң чугаалажып көрүп турары

ВАРШАВА. Польша Улус Республиканың конституциязының төлөвилелин, конституция комиссиязының хуралында президент Болеслав Беруттуң чугаазын болгаш Польша Улус Республиканың конституциязының төлөвилелин бүгү улустуң чугаалажып көрүп дугайында конституция комиссиязын шийтирин бүгү польша солуннар январьның 27-де парлап үндүргөн.

Конституция төлөвилелин чугаалажып көрүп идепкейлиг киржиниче польша улусту конституция комиссиязы кытгырган.

Ол чугаалажып көрүшкүн конституция төлөвилелин парлап үндүргөн үеден, азы 1952 чылдың январь 27-ден эгелээш, апрель 6-га чедир үргүлчүлээр. Бо үениң дургузунда хамаатылар конституция төлөвилелинң талазы-биле боттарының саналдарын, чазалгаларын кирип болурлар. Улустуң күзөл-сооруиниң өзүлүг илередикчи, Польша Улус Республиканың үндэтин хоюлузу болур конституция төлөвилелин чугаалажып көрүп ажилчы чоннарының эң калбак массалары киржи дээрзинге конституция комиссиязы бодунуң ханы бүзүрелин илередиң турар.

ВАРШАВА. Польшада конституция төлөвилелин бүгү-улустуң чугаалажып көрүшкүнү эгелээш, январьның 30-де «Трибуна людю» деп солун польша ажилчы чоннарының конституцияны түс-түс пункттарын чугаалашкан чагаазын парлаан.

(СЭТА).

Чехословакияда чаа тудуглар

ПРАГА. Хоорайлары болгаш суурларны электржидери, үзүк чок өлүк орап үлөтүрүп электри энергиязы-биле хандыраы дээр ышкаш канчаар-даа аажок улуг ажилдар Чехословакияның беш чыл планында көрдүнуп турар. Чуртта улуг-улуг электри станцияларын тудуп турар. Биндиг станциялар Чехияда Влтава хемде, база Словакияда Ваг болгаш Орава хемдерде тургустунуп турар. Чехословак тудугчулар күш-ажыл организациязының эң байлакты совет дуржулгазын, черден довуракты дургени-биле казып үндүреринин методун, тудугта янзы-бүрү механизмдерин дузазын калбаа-биле ажиллап турарлар.

Влтава хеминиң эриктинде тудуг бұдан хонуктар иштинде чоруп турар. Бо чылын кол ажилдарыны планна тудар талазы-биле чорудуп турар. Планинаның бедии 73 метр чедип турар. Бинда хөл тургустунуп турар. Ооң узуну 43 километр, дооразы бир километр. Сүг күжү-биле ажилдаар ол электри станциязын

ажилдадып кириген үеде бир чыл дургузунда 25 муң вагон эки шынарлыг хөмүр даш камнатынар.

Ол тудугуң чөөн талазында Ваг хемде сүг күжү-биле ажилдаар электри станцияларын тудуу чоруп турар. Оларның чамдыктары ажилда киргилээш, чамдыктарынын планинаны бетонна, монтааж тургузуп турар.

Костольянда сүг күжү-биле ажилдаар электри станциязын онза дүрген темпи-биле тудунуп турар. Ол станция бодунуң бир дугаар ток күжүн бо чылын-на бере бээр. Тургустунуп турар электри станцияларын үзүк чок ажилдарын хандыраы-биле чайын кандаашкынын айларынын үезинде Орава планинаны тудуп турар. Ооң үстүнге улуг хөл тургустунар. Келир үениң ол хөлүнүң девискээринде ам туруп турар чурттакчылыг черлерин чаа, өске черлерге көжүрүп турар. Бинда чаа хоорайлары болгаш суурларын тудуп турар.

(СЭТА).

Найыралдың тодаргай илерээшкени

БОМБЕЙ. Январың 27-де Бомбейге тайбыңдыг Бүгү-индий чөвүлелин бүгү-делегей үлөтүр делгезиниң киржикчилери — ССРЭ, Кыдат Улус Республикага, Чехословакияга, болгаш Венгрияга алдар болдуруп хөй кижини киржикчилик митинги организаастаан. 10 муң хире кижини киришкени ол митинг болза, Индияның улустары-биле Совет Эвилелиниң, Кыдаттың болгаш улус демократиязының чурттарының улустарынын аразында найыралдың көргүзүү болган.

Совет Эвилелиниң, Кыдаттың, Чехословакияның болгаш Венгрияның төлээлеринге хоорайның депшилгелдиг 14 организациялары дириг чечтерден сиңип кылган кадакты экеп тутканнар. «Совет Эвилели

делгезини!», «Кыдат улус Республика делгезини!», «Тайбынга ынакшылдыг бүгү улустарың бузулбас найыралы делгезини!» — деп кыйгы үнер оон-моон чагыланып турган. Тайбынның Бүгү-индий чөвүлелиниң кижигүнү Аббес байыр чедирип чүве чугаалаан.

Митинги төнгөн соонда аалчыларның автомашиналарын чектер-биле шимзеп турган. Оруктарга болгаш кудумчуларга дыка хөй кижилер чыгып келген. Кудумчулар-биле совет төлээлекчилеринң автомашиналары эртип турда Бомбейниң чурттакчылары «индий улустуң улуг өнүү Сталинның хөй чылдарда чурттары» күзеп турганнар.

(СЭТА).

Бомбейде бүгү-делегей кино фестивалинде

БОМБЕЙ. Январың 28-те Бомбейниң «Азад» кино театрынга «Циркит ариинде» болгаш «Артек» деп ийи совет өнүү документальдыг фильмнер үнген. Совет кинолар улуг чедишкенин үнген. Кинотеатр кижилер-биле долган турган.

Январың 29-та кино ажилдакчылары совет төлээлер Катан Маканиде пөс-таавы фабриказынга чорааннар. Совет кино артистери биле фабриканың администрациязының болгаш ажилчыларының ужуражышкыны кончуг найыралдыг эрткен.

(СЭТА).

Кореяда болушкуннар

Кореяның Улустуң армиязының Кол командьаланың дыңнады

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустуң армиязының Кол командьаланының январь 30-де медээлэни болза, Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустуң армиязының катжымышкынары кыдат улустуң эки-турачы кезектеринин сырый деткимчези-биле америк-англи эжекекчилерге болгаш лисынманчы шериглерге уdur камгалалдыг тулчушкуннарын бүгү фронттарга чорударын үргүлчүл, дайынның дириг күжүнө болгаш техниказынга чидиргелерин таварыштырып турар.

Барыны болгаш төп фронттарга дайын танкаларның деткимчези-

биле Улустуң армиязының туруштанын эжелеп алып сорулга-биле кыдыг-дошкун атакаларын чоруткан. Бичалза-даа дайын улуг чидиргелерлиг ойтур шаптырган.

Чөөн фронтта Улустуң армиязының кезектери дайынга уdur кыдыг-дошкун тулчушкуннар чорударын үргүлчүлээш.

Январың 30-де Улустуң армиязының зениттиг кезектери болгаш дайынның самолёттарын келеп алдар адыгжы-аңчыларнын отрядтары Вонсан болгаш Йонхын районнарыне халдаашкынар чорудуп турган дайынның самолёттарында ийи самолётту алдар аткан.

(СЭТА).

Корей ажилчы чоннарның чедишкени

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының ажилчы чоннары фабрикаларда, заводтарда, шахталарда болгаш республиканың өске-даа бұдүрүлгелеринде боттарының күш-ажылы күженишкенин улам улгатырып турар деп корей солуннар дыңнаткылаан.

Эрткен чылдың бұдүрүлгө планын ажилчы чоннар хуусаа бетинде күседип, фронтта эргежок чугула шериг техниказын болгаш өк-чөмзөң берген болгаш тылда чонну калбак херегледин барааннары-биле болгаш аш-чөми-биле хандырганнар. Цой Их Сон директорлаан заводтук коллективиниң эгелээшкени-биле ик-эттин камналгыз дээр, продукция бұдүрүп үндүрүлгезин көвүдедири болгаш оң бот-өрттөн чингедири дээр демисел хөй-хөй бұдүрүлгелерде калбарып турар. Ол шимчээшкениниң инициаторлары ноябрь иле декабрьде продукция бұдүрүп үндүрүлгезин 200 хуу улгатырган болгаш продукцияның бот-өрттөн 10 хуу чингеткенер. Син Дон Син директорлаан бұдүрүлгө бұдүрүлгө ижилдарыны механизастаар талазы-биле хемчеглерин ажилдап кылган. Ол хемчеглерин боттандырганының түңнелинде бұдүрүлгө күш-ажылдың бұдүрүлгөү 350 хуу улгаткан.

Бұдүрүлгөлөрдө совет стажовчулары болгаш бұдүрүлгөниң кыдат мурнакчыларының дуржулгаларын кичээнгелин-биле өөренип турар.

Кореяның демир-орукчуларының күш-ажылчы көдүрүшкүнү өзүлүк маадырлыг чорук-биле сиңиккен. «Нодон Синмун» солун ажилчы демир орукчу Цой Чжу Хонун маадырлыг чорунуң дугайын бижип турар. Цой Чжу Хо бомбаларын үрөп каапканы орукту дөрт айларын дургузунда америк самолёттарының боолаашкынын адаанга

ажылдап тургаш, 280 катап септээш. Бир катап америк самолёттарынң ужудушкунунуң үезинде бараан сөөртүп чораан бир поезд өрттени берген. Дайынның самолёттары араатанзы-биле боолап турза-даа, Цой Чжу Хо поездини камгалалы-биле чоруткан, отту өжүрүп, 35 вагоннары айыыл чок черлерге аппаратлап каан. База бир катап ол дайынның самолөдунун демир орук көвүрүүнче октаан оожум частыр бомбазын чазылдырбайн барган.

Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының дээди Улус хуралының президиуму маадырлыг эредидим чоруду дээр Цой Чжу Хону күш-ажыл ордени-биле шааннаан.

Дайынның канчаар-даа аажок аар-берге үезинде республикага чаагай дүжүттү берип, күрүнеге тараа дужаалганын хуусаа бетинде күсселдип шыдаан корей тараачынын күш-ажылы өзүлүг патриотчу чорук болуп. Амгы үеде республиканың бүгү можуларында тараачынар чаксы тарылгага өй-шаанда белеткел дээр демиселди чорудуп турарлар. Көдээ ажил-агый чөпсөк-чөкөк-селдерин септеп, удбөсениени белеткеп ап турар. Сонгу Пхеньян мөжуңү элзэн каш суурларының тараачынары бо чыдын, эрткен чылдан 20 хуу бедик дүжүттү өстүрүп алды деп үлээлге алганнар.

Бүгү үлөтүр бұдүрүлгөлөрдө болгаш суурларда Кореяны күш-ажыл партиязының кижигүннери ажилдың мурнакчы методтарын ажиллап кинеринин эгелекчилери болуп, америк эжекекчилерден Кореяны хостары дээр чаа-чаа маадырлыг чоруктарже ажилчы чоннары боттарының үлгери-биле сорук киришпаан, күш-ажылдың мурнакчы хевирлерин олар көргүзүп турарлар деп корей солуннар демделген турар.

(СЭТА).

Вьетнамда дайын чорудулганы

Вьетнамның Улустуң армиязының Дээди командьаланың дыңнады

ШАНХАЙ. Вьетнамның Улустуң армиязының Дээди командьаланының январь 27-де парлап дыңнады Вьетнамның информация агентилели дамчыдып турар. Эрткен ийи айның дургузунда Сонгу Вьетнамга Улустуң армиязының шериглери дайынның 469 ажит туруштарын ээлеп алган, чер-чер эрге-чагыргазының 2.200 органнарын тургузуп, дайынның 12.350 солдаттарын болгаш офицерлерин тудуп алган. Ооң иштинде 3 майор, 9 капитан болгаш 26 лейтенантлар бар.

Ол-ла үениң дургузунда улустуң шериглери дайынның 11 самолёттарын алдар аткан болгаш 9 хем

судноларын, хемелерин сүгже кирип аткан. 10 танкалары, 169 куик м-шиналары болгаш чык машиналары, янзы-бүрү калибриг 21 артиллерия боолары болгаш кывар чүүлдүг база ок-чөпсөктиг 12 складтары чок кылып узуткаан.

Улустуң армиязының шериглери ол-ла үениң дургузунда 20 артиллерия бооларын, 20 миномёттарын, 54 аар пулемёттарын, 138 чик пулемёттарын, 503 автоматтарын, 59 радио туруштарын, 30 тонна ок-чөпсөкти, дыка хөй саныг винтовкалары болгаш өске-даа шериг херекселдерин хунаап алган.

(СЭТА).

Сырый кады ажилдадылга. Чуруу М. Гродскийниң. СЭТА-нын прессклишези.

Тунистин компартиязының Төп Комитединиң меделгели

ПАРИЖ. «Юманите» солун Тунистин коммунистг партиязының меделгелин парлаан, ол меделгеледе ылангыя мынча деп турар: «Бистин улустуңу 70 чыл ажыг үеде дарлап келген француз империализмин дарлалындан хосталыа дээр демиселин бистин улустуңу үргүлчүлээр апаар. Араатанзыг ханыг хемчеглер бистин дарлакчыларының демдээ болуп. Бистин патриоттарысты кара-бажынардан болгаш албадалдыг ажилдың лагерлеринден уштуп алыры-биле бистин улустуңу катышкан демисели күштелер ужурулг.

Бо өлүрүкчү чоруктары организаастааннарга хемчег хүлээдири бистин улус бодунуң катышкан демисели-биле улус бистин деми-сели-биле улус бистин чуртувустун КНО-же чоруткан чагаазыга күчүлүг деткимчени көргүзөр.

Национал хамаарышпас чорукче, тайбыңче чүткүп турар бистин улу-

зувустуң хоойлуду күзөлдөргө тиелээри дээр чангыс этин болгаш ажил-чорудулгаларның комитеттери каа-даа улуг, биче хоорайларга суурларга, бұдүрүлгөлөргө тургустунуң. «Нео-Дестур» партияны кижигүннери, коммунистер, эр, херээжен кижилер, аныктар, патриоттар болгаш партия кижигүннери эвестер, янзы-бүрү социал байдалдыг, янзы-бүрү расаның кижилери, политиктиг үзөл-бодалдары тамаан чокка — национал тунис фронт кылдыр бистин катжымышкынымыс империалистг дайынны тиелээри-биле чутуга үндэсин болуп. Буда-чак аазаашкынар-биле бистин улустуңу база катап меделгезин орадажып турар империалисттерниң чыжыт бодалдарын бис демиселге мындыг катжымышкының ачызында буза шаап шыдаар бис, өзүлүг национал хамаарышпас чорукту чаалап ап шыдаар бис».

(СЭТА).

ЕГИПЕТТЕ БАЙДАЛ

НЬЮ-ЙОРК. Египетте сөөлгү болушкуннары америк парлагла калбаа-биле тайылбырлап турар. Египетте америк элчин Кефери сөөлгү хүннерин дургузунда египет төлээлекчилер-биле «консультациязы» «кончуг идепкейлиг» эргиген деп Юнайтед Пресс агентилелиниң Вашингтонда корреспондентизин Гонсалес АКШ-тың күрүне департаментинин төлээлекчилеринден алган меделерден үндөзөлөп дыңнаткан.

Америк парлагланың дыңнадылганында илереп турары-биле алырга, Нахас-пашаның чазааның дүжүп

берген хүнү январь 26-да америк элчин Кефери египет корольга ужурашкан болгаш Египетте «корум-чурум чок чорукту» соксадыр дугайында бижикти аңаа хүлээткен. «Уолл-стрит джорнал» солунуң дыңнатканын өзүгээр алырга, «мындыг таварылгада Катышкан Штаттар баштаканнар деп бодавайын турар» деп америк элчин меделгээр ужурулг турган.

Күрүне департаментинин кижилери Али Макер-пашаның Нахас-пашаның солукчузу деп турар.

(СЭТА).

Катышкан Штаттарга, Францияга, Норвегияга, Швецияга болгаш Голландияга Египет чазактын сагындырыг бижип

ЛОНДОН. Рейтер агентилелиниң Каирден дамчыдып турары болза: Суец канал зоназыне шериг корабльлери чорудуп турарына уdur Катышкан Штаттарга, Францияга, Норвегияга, Швецияга болгаш Голландияга январь 19-та чоруткан сазгындырышкынын египет чазак январь 22-че чарлап үндүргөн.

Египет чазактың бижинде чугаалап турары болза: «Суец канал-биле хостуг пароход чорудушкунун хандыраы деп чагындып алгаш,

Суец канал зоназыне шериг корабльлери чорудар кынды-даа чуртту Египеттин чазак, бир эвес Египетке хамаарыштыр дайын деп көрбөс-даа болза, найырал чок чорукту илередиң турар чурт деп санаар апаар. Шак мындыг чоруктары египет чазак шыдажып эртрип шыдаас болгаш ону Суец канал зоназында англи агрессияга дорт киржилге деп көөр апаар».

(СЭТА).

Болгарияда америк шпионарның херээзин талазы-биле буруудадыр доктаал

СОФИЯ. Болгарияның Улус Республиказынга уdur дайынзырак ажил-чорудулгалары үүлгөдип турган америк разведканың өлүрүкчулеринин, диверсантыларының болгаш шпионарның херээзин талазы-биле буруудадыр доктаалды январь 27-де Софияга парлап үндүргөн.

Болгарияда реактивтиг самолёттарын санын билип алырын, база бир эвес шыдаатынар болза, бир реактивтиг самолётту Грецияге ужурадырын организаастаар, а ол ышкаш Буховада шахтаның бұдүрүлгезин өөренип көрүп алып деп сорулганы Кирилл Петронов, Димитр Георгиевке даандырган турган. АКШ-тың Грецияда шериг разведказы-биле тускай харылзааларын тургузуп алыры-биле Беккерин айтты берген чажыт аттарын Кирилл Петронов, Димитр Георгиевке дыңнады берген.

Шаанда ужар-чүөл офицерлери турган Кирилл Петронов, Илия Илиев, Димитр Георгиев болгаш Димитр Букоч, а ол ышкаш Ангел Колевков болгаш Павел Бончев оларны судка шилчткен.

Кирилл Петронов, ол ышкаш Димитр Букочту база шпионич ажилче кириген, Пловдивте турар агаар күштеринин дугайында меделер чыгырын аңаа дааскан.

Буруудадыр доктаалда чугаалап турары болза: кол херекте Кирилл Петронов 1950 чылда Болгариядан Грецияге элзеп үнген болгаш америк шериг самолөдунуң дузаламчызы-биле 1951 чылдың августта Грециядан Болгарияге октаатырган. Диверсант болза, радио станциязы болгаш америк бұдүрүлгелиг чурук аппараты-биле, географтыг карталар, боолар болгаш меге документтер-биле, парлагла ужуктери-биле хандырткан болган.

Ооң сөөлүнде Илия Илиев, Кирилл Петроновтуң даалганы-биле, америк агентураже радио-телеграфчы Ангел Колевковту элзидип кириген. Колевков ол-ла доран радио дамчыдылга станциязын тургузырыне белеткеп ажилдарын эгелээш.

Болгарияга хоралакчы ажилдарын чорудар талазы-биле бүгү айтиышкынары Грецияда америк разведчик Беккерден алган мен деп Кирилл Петронов иштеп хынаар органинарынга өчүүнге чугаалаан. Беккер ону аэродромга боду-биле чедирип каан. Парашют-биле самолөттө халааш, Кирилл Петронов Софияга чедип келген, аңаа херектээниер Илия Илиев, Павел Бончев болгаш Димитр Георгиев олар-биле харылзаа тургузуп алган. Ылангыя

Бичалза-даа, болгаш хамаатыларын болгаш айыыл чок чоруктуң күрүне органинарының серемчилерин ачызында, херектээниерин өскерликчи бодалдары болгаш планнары буза шытырган, а оларның шпиончу уязы чок кылып узутканыг деп буруудадыр доктаалда чугаалап турар.

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

Национал театрга
Февраль 5-те
А. Н. Островский,
Н. Я. Соловьев
«ЧЫРЫДЫП ТУРЗА-ДАА,
ЧЫЛЫПТАС»
(«Светит да не греет»).

«Комсомол XXX чыл ою»
кинотеатрга
Февраль 5-те
Уран-чечен чаа польша фильм
«ДҮНЕКИ
ЧАСТЫЫШКЫН»
(«Ночной зрень»).
Сеансаларын эгелээри: кежээ-кинээ 6 шак 15 минутада, 8 болгаш 10 шактарда.